

Lectura de la imatge artística

Codi: 100276

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	FB	1	2
2500241 Arqueologia	FB	1	1
2500246 Filosofia	FB	1	1
2500501 Història	FB	1	2
2502758 Humanitats	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Annabel Villalonga Gordaliza

Correu electrònic: Annabel.Villalonga@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Maria Rosa Gutiérrez Herranz

Valentín Roma Serrano

Annabel Villalonga Gordaliza

Manuela Dominguez Ruiz

Prerequisits

Cap.

Objectius

"Lectura de la Imatge" és una assignatura de caràcter introductor i dissenyada per capacitar l'estudiant en aprendre les tècniques relacionades amb la percepció de l'obra d'art a partir de l'estudi de diferents obres i suports. Els objectius que s'han definit per a aquesta assignatura contempnen que un cop acabat el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Distingir els trets que caracteritzen la imatge i comprendre la seva composició.
2. Identificar els diferents tipus d'imatges i suports que configuren el llenguatge visual.
3. Entendre els codis que formen la imatge per a poder analitzar-les.
4. Evidenciar com l'evolució del pensament humà ha esdevingut un condicionant important en el desenvolupament del llenguatge visual.
5. Interpretar correctament el context que ha suggerit la imatge en qüestió.
6. Interessar-se per les tendències contemporànies del llenguatge visual.
7. Realitzar treballs d'investigació.

8. Aprendre els recursos necessaris per tal de presentar oralment i per escrit els treballs d'investigació de forma coherent, creativa i adequada.

Competències

Musicologia

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Arqueologia

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Filosofia

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Història

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Humanitats

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar la imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
2. Identificar la imatge artística, situant-la en el seu context cultural.
3. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
4. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per a la narració de les diferents etapes de la història de l'art.
5. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art
6. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art.

Continguts

- 1.- Definició. La funció de l'art. La figura de l'artista. Artista i societat.
- 2.- La imatge com a llenguatge artístic. Trets que caracteritzen la imatge.
  - Suport i percepció.
  - Color i composició.
  - Forma i estructura.
  - Doble concepte d'imatge: suport artístic i suport de reproducció.
  - La interpretació / lectura de l'obra d'art.
- 3.- Grans temes de la història de l'art.

- Metodologia, historiografia i fonts.
  - Els orígens de la iconografia occidental: la tradició clàssica.
  - La formació i el desenvolupament de la iconografia cristiana entre l'Antiguitat i l'Edat Moderna.
  - Temes i programes iconogràfics. Sacre i profà.
  - Definició dels gèneres plàsticovisuals. Els pictòrics: el retrat (individual i col·lectiu), el paisatge, la natura morta...
- 4.- La imatge en l'art i la cultura contemporània.
- La imatge emotiva/abstracte/conceptual.
  - Propostes artístiques del segle XX-XXI.
  - Imatge estàtica, imatge en moviment.
  - El receptor com a finalitzador de l'obra.

Metodologia

El desenvolupament de l'assignatura contempla la següent metodologia:

- 3 hores de classe presencial per setmana: Exposició oral i amb suport powerpoint als estudiants els aspectes essencials de la matèria, sistematitzant els continguts i facilitant aquella bibliografia que sigui més adient per a preparar-se l'examen.
- Assistència a un seminari (fotografia, cinema...): Determinat i dirigit pel professor que consisteix en 3/4 sessions a l'aula i en el desenvolupament d'una activitat relacionada amb aquest i la seva exposició oral a l'aula.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques dirigides pel/per la professor/a	45	1,8	1, 3, 5, 6
Sessions de seminaris dirigides per/per la professor/a	10	0,4	
Tipus: Supervisades			
Activitats derivades del seminari i preparació d'exposicions orals	10	0,4	
Exercicis pautats d'aprenentatge	7	0,28	
Tipus: Autònomes			
Estudi general i preparació de proves escrites	40	1,6	1, 3, 5, 6
Lectura de textos. Recerca d'informació bibliogràfica	30	1,2	1, 3, 5, 6

Avaluació

- Sobre el temari: es realitzarà un examen final individual escrit amb una puntuació del 60% de la nota final. Com a **requisit** imprescindible l'alumne haurà de treure una **nota mínima de 5** per poder comptabilitzar la resta d'apartats. En aquest examen es valoraran tant l'exposició dels coneixements teòrics i conceptuals adquirits (30%: test), com el desenvolupament d'una part de desenvolupament teòric que prèviament s'indicarà en una sessió a classe en què consistirà (30%).
- Seminari (25%) Participació i assistència en el seminari lliurant les activitats pautades.
- Dues lectures obligatòries (15%) indicades a l'apartat de bibliografia. Seràn subjectes a un exercici escrit de comprensió

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exposició oral de les activitats derivades del seminari	25%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6
Prova escrita	60%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6
Test de les lectures obligatòries	15%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bibliografia

- AGHION, I. - BARBILLON, C. - LISSARRAGUE, F., Guía iconográfica de los héroes y dioses de la Antigüedad, Madrid: Alianza, 1997 (ed. original francesa: 1994).
- ALCINA FRANCH, J., Arte y antropología, Madrid: Alianza Forma, 2004 (2a ed.).
- ALPERS, S., The art of describing: Dutch Art in the Seventeenth Century, Chicago: The University of Chicago Press, 1983.
- APARICI, R. - GARCÍA MANTILLA, A., La imagen, Madrid: UNEC, 1992.
- ARGAN, G. C., El arte moderno, València: Fernando Torres, 1977.
- ARNHEIM, R., El poder del centro. Estudio de la composición en las artes visuales, Madrid: Alianza, 1984.
- ARNHEIM, R., El pensamiento visual, col. Estética, Barcelona: Paidós, 1986.
- ARNHEIM, R., Arte y percepción visual. Psicología del ojo creador, Madrid: Alianza, 2002.
- AUMONT, J., La imagen, Barcelona: Paidós, 1992.
- BENEVOLO, L., Historia de la arquitectura moderna, Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
- BERGER, J., Modos de ver, Barcelona: Gustavo Gili, 2000.
- BERGER, J., El sentido de la vista, Madrid: Alianza Forma, 2006.
- BELL, J., Lo Specchio del mondo: una nuova storia dell'arte, Milà: Electa, 2008.
- BIALOSTOCKI, J., El arte del s. XV, de Parler a Durero, Madrid: Ed. Istmo, 1998.
- BURKE, P., Formas de hacer historia, Madrid: Alianza, 1993.
- BURKE, P., Visto y no visto. El uso de la imagen como documento histórico, Barcelona: Editorial Crítica, 2001.
- BRUSANTIN, M., Historia de las imágenes, Madrid: Julio Ollero editor, 1992.
- CALABRESE, O., Cómo se lee una obra de arte, Madrid: Cátedra, 1993.
- CARPENTER, T. H., Arte y mito en la antigua Grecia, Barcelona: Destino, 2001.
- ***CASTIÑEIRAS, M. A., Introducción al método iconográfico, Barcelona: Ariel, 1998.**
- CRARY, J., Las técnicas del observador: visión y modernidad en el siglo XIX, Murcia: Cendeac, 2008.
- CHASTEL, A., El Renacimiento italiano 1460-1500, Madrid: Akal, 2000.
- DUCHET-SUCHAUX, G. - PASTOUREAU, M., Guía iconográfica de la Biblia y los santos, Madrid: Alianza, 1996 (traduït de l'ed. francesa del 1994; ed. original: 1990).
- ELKINS, J., What Painting Is, Londres: Routledge, 1999.
- ESTEBAN LORENTE, J. F., Tratado de iconografía, Madrid: Ediciones Istmo, 2002.
- FATÁS, G - BORRÁS, G. M., Diccionario de términos de arte y elementos de arqueología, heráldica y numismática, Madrid: Alianza, 2004.
- FISCHER, E., La necessitat de l'art, Barcelona: Ed. 62, 1967.
- FREEDBERG, D., Art in history. History in art, Santa Mónica, CA:Getty Center for the History of Art and the Humanities, 1991.
- FREEDBERG, D., El poder de las imágenes, Madrid: Cátedra, 1992.
- FURIÓ, V., Sociología de l'art, col. Manuals Universitaris, 6, Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona, 1995.
- GARCÍA GUAL, C., Introducción a la mitología griega, Madrid: Alianza, 1999.
- GIBSON, J. J., La percepción del mundo visual, Buenos Aires: Infinito, 1974 (ed. original: 1950).

- GOMBRICH, E.H., Arte e ilusión: estudio sobre la psicología de la representación pictórica, Madrid: Debate, 1998.
- GOMBRICH, E.H., Història de l'art, Barcelona: Columna, 1999.
- GOMBRICH, E.H., Los usos de las imágenes: estudios sobre la función social del arte i la comunicació visual, Barcelona: Debate, 2003.
- GRIMAL, P., Diccionario de mitología griega y romana, Barcelona: Paidós, 1981 (ed. revisada per l'autor; ed. original francesa: 1951; publicat en català l'any 2008).
- HUYGHE, R., El arte y el mundo moderno. 1880-1970, 2 volums, Barcelona: Planeta, 1974.
- HUYGHE, R., El Arte y el hombre, 3 volums, Barcelona: Planeta, 1977.
- ITTEN, J., El arte del color, Mèxic: Limusa, 1992.
- JENSEN, M.: Understanding early Christian art. Londres:Routledge, 2000.
- KRESS, G. - VAN LEEUWEN, T.: Reading Images: the grammar of visual design, Londres: Routledge, 2006.
- MANGEL, A., Leyendo imágenes: una historia privada del arte, Bogotá: Norma, 2002.
- MARTY, G., Psicología del arte, Madrid: Ediciones Pirámide, 1999.
- MITCHELL, W. J. T.: What is Art for?, Washington: The University of Washington Press, 1988.
- MIRZOEFF, N., Una introducción a la cultura visual, Barcelona: Paidós, 1999.
- MITCHELL, W.J.T., What do pictures want?: the live and love of images, Chicago i Londres: University of Chicago Press, 2005.
- MITCHELL, W.J.T., Teoría de la imagen: ensayos sobre representación verbal y visual, Madrid: Akal, 2009.
- MÜLLER PROFUMO, L., El ornamento icónico y la arquitectura 1400-1600, Ensayos de arte Cátedra, Madrid: Ediciones Cátedra, 1985.
- PANOFKY, E, Renacimiento y renacimientos en el arte occidental, Madrid: Alianza, 1975.
- PANOFKY, E, Estudios de Iconología, Madrid: Alianza, 1982.
- PANOFKY, E., El significado de las artes visuales, Madrid: Alianza Editorial, 1991.
- POINTON, M., History of Art. A student's handbook, Nova York: Routledge, 2009.
- PREZIOSI, Donald (ed.), The Art of Art History: A Critical Anthology, Oxford: Oxford University Press, 2009 (2a ed.; ed. original: 1998).
- RAMÍREZ, J.A. (dir.): Historia del Arte, 4 volums, Madrid: Alianza, 1996-1997.
- RAMÍREZ, J.A., Cómo escribir sobre arte y arquitectura, Barcelona: Ediciones del Serbal, 1996.
- RISIBERO, B., Historia dibujada de la arquitectura. Madrid: Celeste ediciones, 1991.
- RUEDA ROIGÉ, Francesc-Josep de (coord.), Introducció a la Història de l'Art, Biblioteca Universitària, núm. 37, Barcelona: Pòrtic, 1999.
- TATARKIEWICZ, W., Historia de seis ideas. Arte, belleza, forma, creatividad, mimesis, experiencia estética, Madrid: Tecnos/Alianza, 2010 (ed. original: 1976).
- WIND, E., La elocuencia de los símbolos, vol. 122, Alianza Forma, Madrid: Alianza, 1993.
- WITTKOWER, R, La escultura: procesos y principios, Madrid: Alianza, 1980.
- WÖLFFLIN, H., Conceptos fundamentales de la historia del arte, Madrid: Alianza, 1982.
- ***WOODFORD, S., Cómo mirar un cuadro, Barcelona: Gustavo Gili, 1985** (s'ha reeditat en nombroses ocasions; ed original anglesa: 1983).
- ZANKER, P., Augusto y el poder de las imágenes, Madrid: Alianza, 1992.
- ZEVI, B., Saber ver la arquitectura, Buenos Aires: Poseidón, 1979.
- Col·leccions útils :
1. El Arte y sus creadores. Historia 16. Quaranta monografies de pintors des del Renaixement fins l'Impressionisme.
  2. Biblioteca Básica de Arte. Ed. Anaya. Llibres generals sobre una època o un estil.
  3. Las claves del arte. Ed. Planeta. Diversos volums amb divisions entre "serie estilos" i "serie géneros". Recomendable el volum 1: Las claves de la pintura.

4. Historia del Arte. Historia 16. Cinquanta volums sobre els diferents períodes artístics.

5. Historia Universal del Arte. Vicens Vives.

6. El Universo de las Formas. Aguilar.

· Adreces d'Internet

Diccionari of art historians (març 2012). Disponible a:

www.dictionarofarthistorians.org

Guia de comunicació eficaç del Servei de llengües de la UAB (agost 2008).

Disponible a:

<http://antalya.uab.es/gab-llengua-catalana/www/cat/assessorament/guia/index.html>

Heilbrunn Timeline of Art History (maig 2009).

Disponible a: <http://www.metmuseum.org/toah/>

Historiarte.net (agost 2008). Disponible a: <http://www.historiarte.net/>

Web sobre curiositats de la història de l'art.

Image collections and online art (agost 2008). Disponible a: <http://www.umich.edu/>

Un catàleg extens d'imatges artístiques. Va bé perquè està dividit per grans àrees culturals i hi ha una curta definició d'allò que podem trobar a cada lloc.

National Gallery of Art (agost 2008). Disponible a:

<http://www.nga.gov/collection/gallery/itacer/itacer-main1.html>

Hi ha molts museus i galeries amb presència a Internet. Aquest és l'enllaç amb la National Gallery de Washington perquè és un exemple de web amb força exemples gràfics ben classificats i fàcils de trobar i carregar en línia.

Recursos a internet d'art i arquitectura de Ramon Soler (agost 2008). Disponible a:

<http://hipatia.uab.cat/art/publica.asp>

El web de les ciències socials (agost 2008). Disponible a:

<http://www.xtec.net/~agui1/socials/art.htm>

Web amb molts recursos de diversos temes relacionats amb la història de l'art.

Especialment indicat per a estudiants que no hagin cursat l'assignatura d'història de l'art a segon de Batxillerat o en els cursos d'ingrés a la universitat per a majors de 25 anys.

Web Gallery of Art (agost 2008). Disponible a: <http://www.wga.hu/index1.html>

Web molt completa pel que fa a imatges comentades d'època moderna.

Web MACBA: Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Disponible a: <http://www.macba.cat/es/inicio>

Web Museu Nacional Centro de Arte <http://www.museoreinasofia.es/>